

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндэснелигини

1952
май
7
СРЕДА
№ 89 (2519)
ӨРТӨЗ 25 КОП.

Чаа чээшкинге бижидилгени совет улус большевик партияга, Совет чазакка, ынак баштыңчы болгаш башкы эш Сталинга кызыгаар чок ынакшылын база бердингениниң илергейлээшкини кылдыр эрттирип турар.

РАДИОНУҢ ХҮНҮ

Бо хүн совет улус радионун Хүнүн демдегледип турар. Бистин чуртувуска ол байырлады эрттирери чанчыл апарган. Бежен чеди чыл бурунга, 1895 чылдың майның 7-де шылдараган орус эртемден Александр Степанович Попов бодунун чогаалды кылганы радиоаппаратын Орустун Физика-химия институтинин хуралына тургузуп, радио талазы-биле делегейге эң баштайгы ажыдышкыны кылган. Чыл чеппейн чорааш кижи төрөлгениниң төөгүзүнге бир-ле дугаар радио дамчылгазын ол чоруткан.

Поповтун генийлик чогаалдыгачы эртеме болгаш техникага чаа үе-чаданы ажыткан. Совет кижилер улуг орус эртемденниң радиону чогаатканына чоргаарланып туралар. Улуг орустун аалдары огу А. С. Попов радиону чогаалды ажылдарының талазы-биле Европаның болгаш Американың эртемденнерин ыракта мурнаан. Радионун Төрөөн чурту болуп Совет Эвилелинге Поповтун улуг чогаалдыгачы оон салгакчыларының ажылдарында улам ынай сайзырашкыны алган.

Бистин чуртувуска радионун калбак хөгжүлдөзү В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң аттары-биле үзүлдөс харылдаалык. Ленин — Сталинниң партиясынга удуртка Россияның революстук пролетариаты Октябрның социалисттик Улуг революциясының баштайгы хүнеринде эгелээш-ле радиону ажыглап турган.

«Аврора» крейсериң радио станициязын дамчытып Шеригин революстук комитетинин айтышкыны дамчыткан. Ол ышкаш тайбың дугайында, Чер дугайында Ленинниң декреттерин база чурттуң иштинде болгаш даштыкыда чугулачулу болушкунарының дугайында медээлерин бир-ле дугаарында дамчыткан. Радиотехниканың болгаш радио дамчыдылганын бистин чуртувуска улам-на сайзыраар чоруунга Ленин болгаш Сталин канчаар-да аажок улуг сагыш салып, чугулап көрүп турган. Ленинниң 1918 чылдың июль 20-де ат салган декрети болза, чуртту план ёзууга радиожударының болгаш ада-чурттуң радио үлөтүрүн сайзырадырының эгезин салган.

Совет чазак болза, ада-чурттуң радиотехниказының сайзыраар чоруунга көрөгенин каян-даа харамнамай үндүрүп берип турган. Сталинни беш чылдарының үезинде бистин чуртувуска эң-не мурнакчы техника-биле хандырылган радио үлөтүрү тургустунган, канчаар-да аажок улуг күштүг радиостанцияларың чепсеглээ болгаш ажычыннарының, колхозчуларныкы, албан хаакчытарының, интеллигенцияның чурттаар бажыннарынга миллион-миллион радиоприемниктерин тургустунган.

Бистин чуртувуска радио болза, депшилгенди улуг херээнге бараан болуп, эртемнин, техниканың, культураның улуг күштүг шимчедикчи болуп турар. Медицинага, геологияга болгаш металлургия, демир болбаазурадыр үлөтүрүг-даа, демир-оруктуң болгаш суг-даа транспорттарының, астрономияга болгаш көдээ ажил-агыйга-даа, эртемнерин, ажил-агыйың бүгү-ле адырларынга радиону ажыглап турар чор чок.

Бистин чуртувуска радио дээр, улус массаларың эң-не калбак кектериниң эдилээр эди апарган. Ычанганш улуг Ленинниң: «Москвадан дамчыткан чугаалары, илеткелдерин болгаш лекцияларың бүгү Россия дыйнаар» дээрзин дугайында өтүрүп шынчип көргөн чугаазы ам боттанган. Бистин чуртувустун улуг-улуг хоорайларының, ырак-узак черлерде, кыдыг-кызыгаар суурларның, аударның чурттакчылары болгаш каяа-да чораш совет кижилер ынак Москваның үнү саат чокка дынаар аргалым.

Агаар-биле дүрү-хевирин дамчыдарының аппараты — телевизор

база-ла бистин чуртувуска чогаалынган. Ындыг дамчыдылгалары кылп турар черлер Москвада, Ленинградта болгаш Киевте бар. Москва областың дыка хей колхозчулары боттарының бажыннарында телевизорлары-биле найсылалдың театрларнда концерттерин, стадионнарда спортчу маргалдааларында барып олуржуп турган чүве ышкаш көрүп туралар. Ол база-ла совет кижилериниң амдыралыч дүргени-биле ханылап турар.

Чер-черге — республикаларга, крайларга болгаш областтарга, районнар төптөрине радио дамчыдылганың талазы-биле ажылга большевик партия улуг сагыш салып турар: чурттуң иштинде радионформацияны 600 ажыг редакциялары ажылдап турар. Совет Эвилелиниң хамааттылары боттарының төрөөн дыйнага дамчыдылганы дыйнаар аргалыг. Социалисттик утка-шынарлыг болгаш национал хевирлик совет культураның онзалалчак чүүдү моон тодаргай көстүп турар.

Бистин обласка радио дамчыдылганы тыва болгаш орус дылдар кырынга хүнүн-не болуп турар. Ында колхозтарының организас, ажил-агый быжыг-лаашкыны, амдыралдың сууржун хевиринче көшкүн араттарың шилчип турарын, бедик дүктү дээш демиседи, нияттың мал ажылын сайзырадырының планының күүселдезин чырыдып турар. Ол ышкаш бодурулге планнарын ажыг күүседери дээш калбарып турар социалисттик чарыштың чоруп турарын, үлөтүр, транспорт, көдээ ажил-агыйда мурнакчыларны дуржулгазын база Тываның ажыкчы чоннарының чаагай амдыралының материалдыг өзүлдөзүн үргүлчү-ле непередип турар.

1951 чылда бистин радио дамчыдар черивис штаттан дашкаар бижикчилерин 450 чүүлдерин, 4 муң ажыг медээлерин дамчыткан. 600 ажыг мурнакчылар боттарының дуржулгазын радио дамчытып чуугаалаан болгаш ол үениң дургузунда 650 литературлуг-музыка дамчыдылганын кылган. Областың радио харылдаанын ажылып бисте бар техникти кадрлар моонда артык күштөлдүрүп шыдаар аргалыг. Бистин дуржулгалыг ажылдакчыларың чыл санында көвүдөп турар. Олар боттарының билин радиожудулга ажылынга харам чокка берип турар.

Москвадан хүнүн-не он-он даштыкы дылдар кырынга дамчыдылгалар болуп турар. Совет радио болза, каян-даа тайбың болгаш улустар аразының найыралы, дем-кагыжышкыны дээш туруштуу-биле демсезип, дайынның кысыкчыларын хайыра чокка сойгалап илередип келген. Даштыкыда дыка хей миллион бөдүүн кижилер тайбың, демократия, хосталга дээш империализмге удур демсезириниң күжүн оон ап турар. Ол ышкаш улус демократиязының чурттарының, Кыдат Улус Республиканың болгаш Германияның Улус Демократтыг Республиказының радиону совет радио-биле кады күженишкениң ажылдап турар.

Капиталисттик чурттарда радио — дайын чепсээ, чонну мегелээр чепсек болуп турар.

Бистин областың радио харылдааның ажылдакчыларының сорулгазы болза, боттарының техникти билин бедидип, колхозчу суурларын, районнар төптөрүн радиожударын дүргөлдөп, совет радиотехниканың эт-херекселин чөп, шың ажылдаары дээш демсезири болуп турар.

Бода тараа тарылгазын дооскан

КИЕВ. Украинаның колхозтары бода тараа культуларының тарылга планын 101 хуу күүсеткен. Оон иштинде чазың чажар кызыл-тасты 117 хуу күүсеткен.

Свёкла тарып турар областарың хей нуруузу чигир свёклазының тарылгазын дооскан. (СЭТА).

КРАСНОДАР. Кубаның колхозтары болгаш совхозтары бода тараа культуларының тарылгазының күрүне планын 101 хуу, оон ишт иле

чазың чажар кызыл-тастын онаалганын 104 хуу күүсеткен. (СЭТА).

Совет Тываның ажылчы чоннары чаа чээшкинге чангыс эп-сеткилди бижидишкени-биле Төрөөн чуртунга изиг ынакшылын илередип турар

Тайбыңның херээнге салышкын

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериниң (1952 чылдагы) Күрүне чээшкинин үндүрериниң дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын Улуг-Хем районунуң ажыкчы чоннары Совет Эвилелиниң өске улустары-биле бир дөмей изин-биле деткип турар.

Бо айтырыгын дугайында Эйлиг-Хем сумуда Сталин аттыг колхозка болган митинг улуг көдүрүшкүнүң үрктен. Күрүнең чаа чээшкининиң дугайында анаа колхоз даргазы эш Өдүрөк илеткел кылгаш чээшкининиң ажур-дузалыг чуугаалаашаан, оң бижидилгениң идепкейлиг киржиринче өске колхозчулары кыйгыргаш 1000 рубльге бижитишсаан, оон иштинде 800 рубльдиң облигациязын туду садып алган. Ол ышкаш колхоз дарганы Саидак-оол 600 рубльге, колхозчу Чыргал 600 рубльге, ында херээженнер организачкызы Биче-оол 500 рубльге болгаш өскелер-даа дыка хей-хей түңгерге бижиткилээ.

Район солунунун редакция коллективинге болган митингге ол редакцияның таанымы эш Байырның чуугаалааны болза, — ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериниң моон мурнууда үндүрүп турган күрүне чээшкинеринге ажыкчы чоннар бисте идепкейлиг киржип турганывыс түңгелде бистин артык Тыва облазыстың ажил-агыйын хүн-бүрүдө сайзырап, ажыкчы чон-

нарың материалдыг чаагай амдыралы үргүлчү экижип турарын көрүп турар-дыр бис. Совет күрүне мен ышкаш бөдүүн кижилерин дугайында улуг сагышты салып турар, мээң урууларым ам школада күрүне хандырылганында халас өөренип туралар, ол дугайында Совет чазакка, большевик партияга болгаш улуг башкы эш Сталинга улуг-биле өөрүп четиргенимни илередип, чаа чээшкин дугайында Совет чазактың доктаалын изин-биле деткивишчыл бо чээшкинге беш неделениң ажыл-төлевирин бижидер мен—дээш. Ол ышкаш редакция типографиязының ажылдакчызы Дырткы болгаш бажың аштакчызы Шура Баир болгаш өскелер-даа хей-хей түңгерге бижиткенер. Ол эштериниң үлгери-биле коллективтин өске кезижинери чээшкинге шупту бир айың шалынындан дыка хейнү бижиткенер.

Ол ышкаш Көк-Чыраада Ленин аттыг колхозка болган митингге херээжен колхозчу Данчыр-оол сөс ап чүве чуугаалааш чаа чээшкин үндүрүп дугайында чазактын доктаалын деткивишсаан 1000 рубльге бижидер мен—деп чуугаалаан Ол-ла митингге чүве чуугаалаан тракторист Саидак-оол дыка хей түңге бижиткен.

Ленин аттыг колхозка болган митингнин киржикчилери чээшкин дугайында чазактың доктаалын чангыс үн-биле деткип, бижидилгеге эң-не идепкейлиг киришкенер.

САРЫГ-БУЛУҢ. (Телефон-биле). ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериниң (1952 чылдагы) Күрүне чээшкинин үндүрер дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын Эрзин районунуң ажыкчы, албан хаакчытыр болгаш колхозчулары изин-биле деткип, чаа чээшкинин бижидишкенинге идепкейлиг киржип туралар. Чаа чээшкин дугайында чазактын доктаалыңга холбакчан митингилер районунуң албан организация черлеринге болгаш колхозтарга улуг көдүрүшкүннер-биле болуп эрткен.

Чээшкинге бижидишкенин чорудар талазы-биле районунуң албан организация черлеринде райкүөөккө, күрбанкының район салбыры, районунуң харылааа конторазының, улус судунуң болгаш өске-даа коллективтер эң-не мурнакчы болуулаан. Оон ынай чамдык ажылдакчылар чээшкин бижидишкенинге идепкейлиг киржип, патриотчу чоруун көргүскенер. Ылангыч ВКП(б) райкомунуң ажылдакчызы З. Сагаачы, кыды ажил-агый кылдызының ажылдакчызы Ипанов, чеди чыл школазының башкызы Долбакай болгаш өскелер-даа беш-беш неделяларын ажал төлевирин бижиткенер.

Чаа чээшкинге бижидилге Эрзин районунуң колхозтарында база

чедиишкенин чоруп турар. Бай-Даг сумуда «Чаа орук» колхозка болган митинги соон дарый-ла эгелээ бижидишкенинге колхозчулар улуг көдүрүшкүнүң киришкеш, 16.670 рубльдиң облигацияларын туду садып алганнар. Ол колхозчулар митингге чүве чуугаалааш чээшкинге хей түнүг бижидишкенин бижиткеш, оон-биле коммунисттиң улуг тудуглары дүрген доозарыңга, бистин Төрөөн чуртувусту күчү шыдалып быжыгларыңга тодаргай-биле киржип турарың олар деп чүвени чуугаалап турганнар.

Районун «Сталын орук» колхозка болган митингге киришкен колхозчулар 21.525 рубльдиң облигациязын туду садып алганнар. Ол колхозта мал эмнелгениң ажылдакчызы Сырат-Хөө, колхозчу Ойнаа олар бижидилгеге эң идепкейлиг киришкенер. Ол ышкаш Нарында «Коммунизмче орук» колхозтунуң колхозчу Чокшул, тудугчу Сомам дыка хей рубльдиң облигацияларын туду садып ап, бижидилгеге мурнакчы киришкенер.

Чаа чээшкинге бижидилге Эрзин районда ам-даа үргүлчүлөп турар.

Төрөөн чурттуң чаагай чоруу дээш

ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериниң күрүне чээшкин үндүрер дугайында Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын дыйнааш «Тыва алдын» трестиниң ажил-агый чыннары, инженер-техниктиг ажылдакчылары чээшкинге бижидилге кылларың хуралыңга чыгып келгенер. Кижин бүрүзү-ле бир дугаарында чээшкинге бижидерин бодап турган.

Индирде чүс муңчу чолаачы Качачок. Оон чуугаалааны: — «Мен

Төрөөн чуртумунуң күчү-шыдалып быжыгларыңга чүгле куш-ажылы-биле киржирин-биле кызыгаарлатынмай, күш-ажылы ашка-хөрөгүмни база кириштер мен» — дээш Дараазында инженер эш Коссова саналын бербишаан, бодун чартык айың ажил төлевиринге бижиткен.

Бижидилге түлдүктөп-ле эгелээш. Коллективте ажылдап турарларың хей нуруузу бодун чартык айың ажил-төлевиринге бижиткенер.

Бедик идепкей

Кызылдың автомашиналар ротазының коллективин ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериниң күрүне чээшкинин үндүрер дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын патриотчу көдүрүшкүн-биле уткааннар.

Коллективтин ажылчыннарының хей нуруузу бодун чартык айың болгаш бодун айың ажил-төлевирин чээшкинге бижиткенер. Чүс муңчу чолаачы эш Эюзин ийи айың ажил төлевиринге бижиткен.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОНДА ЧАСКЫ ХОВУ АЖЫЛДАРЫ

Улуг-Хем районунуң колхозтары болгаш «УТКА-ның 25 чыл ою» совхозу 1952 чылда тараа культуралары чажып тарырың 8—10 ажал хүнеринде доозар деп социалисттик чарыштын хүлээлгенинге алгаш, тарылгага апрель 21—22 хүнеринден элээн организастыг киргенер. Апрель 30-ге чедир тараа культураларының тарылгазының планын районунуң колхозтары нитизи-биле 36 хуу күүсеткен.

Белеткел ажылын эки организастыг чоруткан, тарылганы дүрген темп-биле бедик шынарлыг чорудуп турар мурнакчы колхозтар болгаш тус-тус кижилер эвээш эвес. Ийи-Тал сумуда Жданов аттыг колхоз (даргазы эш Кук) кызылтас культуразының планын апрель 29-та чажып дооскан. Хайракан сумуда Ворошилов аттыг колхоз (даргазы эш Чаш-оол) апрель 30-де кызылтас дооскан. Оон соонда Эйлиг-Хем сумуда Сталин аттыг, Хайракан сумуда Мичурин аттыг колхозтар ол культураның тарылгазын база доосканнар.

Ворошилов аттыг болгаш Жданов аттыг колхозтарда ажылдап турар эш И. Печеникин бригадирлээр трактор бригадалы кончуг эки ажылдап турар. Анык тракторист эш Д. Тарыгы эрес шудуруга ажылдап, баштайгы хүнден эгелээш ажил нормазын ажыг күүседип, ылангыч сөөлгү хүнерде 150—160 хуу чедир күүседип турар. Оон ажылдап турар тракторуңга үрелишикин болгаш ажылдап айнаа турар таварылгалар болбаан. Чамдык үелерде эш Таргы бригаданың агит-хуудузу үндүржүп турар. Дуржулгалыг тракторист эш К. Дырткы-оол хүндүс тараа чажар нормазын 1,5 катап ажыг күүсеттишсаан, дүне илинрээшкинге кирип, бир ээлчегде 78 ганы илинрээш тургаш, 100 чедир илинрээш турар. Жданов аттыг колхозта припештик комсомолчу херээжен эш Серен-кыс, Ворошилов

аттыг колхозта буга аштаан 18 херээженнерин удуртуп турган коммунист херээжен эш Д. Берен-Сана ышкаш мурнакчы колхозчулар бар.

Ажил-агыйын кандыг-даа чедиишкени партианың полит-массалыг ажылын кайы хире тургуска-нындан хамаарып деп чүвени бо колхозтарда партия эге организациялары шың билгенер. Ворошилов аттыг колхозта партия эге организациясы (секретари эш М. Лалчаа) тарылга эгелээринин мурнууда тарылганы кыска хуусаада бедик шынарлыг эртинерин партианың агит-массалыг ажылының дугайын, оон соонда тарылганы чоруп турарың дугайын бодунуң хуралыңга чуугаалашкан. Чеди хонуктуң иштинде хана солууну 1 удаа, агит-хуудусту 5 удаа үндүрүп, Жданов аттыг колхозтун партия эге организациясы (секретари эш Белек) базыл ол ышкаш тарылга үезинде партианың агит-массалыг ажылын багай эвээ тургускан.

Ындыг болза-даа, чамдык колхозтарын болгаш ылангыч МТС-тин талазындан часкы тарылгага дыка четпес белеткенениниң чылдагаанындан тарылганы эң кыска хуусаада бедик агротехниктиг денелге эрттирер деп сорулганы күүседеринге шалтык болуп турар чүдүлдер эвээш эвес. Кызыл-тастың культуразын май 1-де тарып доозар дээн сорулганы элээн хей колхозтар күүсетпээ. Шагаан-Арыг МТС септелгенин шынарлыч хайгаарал салбайн, оон санын суруп эргелейп турганы тарылганың баштайгы үезинде-ле көстү берген. Ленин аттыг болгаш Маленков аттыг колхозтарга барган чамдык тракторлар үрелип турган, ийи трактор ол колхозтарга чүгле четкеш, бир, ийи хүнерде шупту ажал чок тургулаан. Тракторларын кождула чепсек-херекселениң, ылангыч сеялаларның септелгени дыка куду шынарлыг болуп, үргүлчү үрелир, хүнде ажал нормазын че-

дир күүсетпес чоруткар бар. Чижээ, Ленин аттыг колхозта эш Бюрбонунуң ажылдадып турар тракторунуң сеялказы үргүлчү үрелгеш, баштайгы хүнерде чаштыр нормалы күүсетпей турган. Ындыг чорук ажылдың бодуруңчулукун чавызыдыр болгаш шынарларын кудуладып, чамдык тарааның кырыңга төп каар, азы ооргалар чоруттарың бодуруп турар.

МТС болгаш колхозтарын кайызының-даа белеткелиниң четпезинден, база агрономнарын трактор бригадаларыңа боттуг дуза көргүспей турарыңдан апрель 30-ге чедир ажылдың мурнакчы методу—шак графиниң ёзуугаар ажылдап турар трактор кайы-даа колхозта чок.

Районун көдээ ажил-агый кылдызын эргелекчи эш Брюханов тарылганың белеткелин болгаш оон чоруп турарын колхозтарга барып хынап, боттуг кемчелер албайн, медээ хураары-биле өйлежип турарын фактылар тодаргай айтып турар. Калинин аттыг болгаш Мичурин аттыг колхозтарын ховуга алпарган кызыл-тас үрезинерин хынап көөрүг, чажарыңга таарышпас куду шынарлыг болганындан ону районче сөөртүп, өске тараага орнаар ужурга таварыжып, тарылгага шалтык болуп турган. Ленин аттыг колхозка 100 гага чажар кызыл-тас үрезини орун-биле чок болган. Димитров аттыг колхозка база үрезин четпес апарганындан боттуг тараа арылдар ужурга таварышкан.

Үрезинерин агрономунг айтышкыны ёзуугаар хоранавас, тарааны чаштырарда ооргалар турар болгаш агротехниктиг чурумнарын үрээр оон-да өске чүдүлдер бар. Тарылга үезинде мандыг четпестер туруп турда-ла районун көдээ ажил-агый кылдызын болгаш МТС-тин агрономнары боттарының инициативазы-биле шиптирлинг кемчелер албайн туралар. Районун чамдык колхозтарында

тарылга ажылының оожум темпидиг чоруп-турарын тарылгага белеткелди четпезинде, тарылга үезинде бүгү күштү таарыштыр эвилелден шыдаайн турарыңда деп тайылбырлардан ангыда, партия, эге организациялар партианың агит-массалыг ажылдарын кончуг сула тургусканында, ылангыч бригадалар болгаш тус-тус кижилер аразында социалисттик чарыштын чоруп турарың хана солуннарыңга, агит-хуудустарга, көргүзүп самбыраларыңа чырытпайн, социалисттик чарыш дугайын каян хуралга чуугаалапшы каанын кызыгаарлатының, эргелей ёзу барымдаалап турарыңда деп тайылбырлар ужуруп.

Часкы тарылганы бедик агротехникти денелге, кыска хуусаада эрттирер төлээде, бо четпестерин доп-дораан узуткаары чугула. МТС болгаш колхозтар шак, минута бүрүзүн халас эрттирбес дээш тракторларың, көдээ ажил-агыйын өске машиналарын бүрүн ажылдадып, ажал нормазын хүн-бүрү чүгле күүседир эвес, харын ажыг күүседерин чедип алыр ужуруп. Ылангыч МТС болза, бодунуң машина-техниказының күжүн долузу-биле ажылдаар ужуруп.

Агротехниктиг чурумнарын шыңгы сагыр дээш районун көдээ ажил-агый кылдың болгаш агрономнарын талазындан хынада-контрольду хүн-бүрү ботандырар, олар бо хүннерде колхозтарын тарылга шөлдеринге турар херек.

Партияның агит-массалыг ажылының бүгү хевирлерин амы турган денелинден онза бедидип, агитаторларын ажылын хынаар, боттуг удуртур, мурнакчыларын дуржулгазын непередир болгаш агит-массалыг ажалга көдөзүн интеллигенцияның ажылдаар кемчелерин партия эге организациялары алыр ужуруп.

М. ЛЮНДУП.

ПАРТИЙНИ АМЫДЫРАЛ

Коммунист бүрүзү хүлээлгелерин үлегерлиг боттандырар

Чаа-Хөл районунун партия организациялары болгаш коммунистери Устава айтыккан хүлээлгелерин күүсөдир дээш эвээш эвес ажылдарын кылганнар. Партиянын Чаа-Хөл райкомун сөөлгү боду чыл хире үенин иштинде ВКП(б) кежигүчүгө 5 кижини, кандидатка 10 кижини хүлээп алган. Автотранспорт ажылдакчызы эш Польшукту, мурнакчы ажылдакчы Чувакованы ВКП(б) кежигүчүгө, Сталин аттыг колхозта Лопсан, Молотов аттыг колхозтун мурнакчы колхозчусу Ак-Лама, районун суг ажил-агайынын инженер эш Дракос олар ВКП(б) кежигүнүнү кандидатурага киргенир. ВКП(б)-нин хүрээленинге ол ышкаш кирип турарлар болза, социалисттик көдөз ажил-агайын мурнакчылары, күш-ажылчы шалпычылар болуп турар.

«Партия кежигүнү болза, бодунун меделерин бедилер дугайында, марксизм-ленинизмдин үндэсинин шийгээдил алып дугайында могаштылап чок ажылдаар». ВКП(б) Уставынын бо негедээш күүсөдир, районун бүгү коммунисттеринин 85 хузу партиянын кежээки болгаш политшколаларында, политбөлгүмнерде, 105 кижи бижикти билбес болгаш биче билер чорукту узуткаарынын бөлгүмнеринде, а 17 кижи марксизм-ленинизмдин теориязын боттары өрөнип турарлар.

«Күш-ажылдын болгаш күрүненин сагылга-чурумун сагырынга үлегер болуп, бодунун бүдүрүлгө болгаш ажил херэзини квалификациязын узук чок бедитпешан, бодунун ажил херэзини техниканын шийгээдил алыр. Уставтын бо негедээш күүсөдир талазы-биле районун коммунисттери чүктүдүгү демнежилп турары билдингир.

Олар районун социалисттик экономикаын хөгжүдөр дээш ажилчы чонун авангардында туруп турарлар.

Хей-хей колхозчулар сууржун амыдыралче шилээнир. Көдөз ажил-агайлыг тараачын коммунисттеринин 93 хузу колхозчу коммунисттер болуп турар. Колхозтар бүдүрүлгелеринге ажылдаа чогуур күш ажил кылп шыдаар 189 колхозчу коммунисттер 1951 чылдын дургузунда 18.900 күш-хүннеринин минимумун ажылдаар турган болза, 38.687 күш-хүннерин ажылдааннар. Оларын иштинде Сталин аттыг колхозта Сүктөр 652, Хогобан 450, Очур 500, «Победа» колхозта ызычы Сандакпаа 470, Күске 415, Шактар-оол 394 күш-хүннерин, «Бай-Булуң» колхозта хой кадарчы С. Сириин 580, Комба 400, Ленин аттыг колхозта партия эге организациязын секретари Аспан-оол 545, чылгы кадарчызы Намааж 585 күш-хүннерин ажылдап алган-

нар. Олар чүглө күш-хүнүнүн нормазын күүсөдиринге мурнакчылар болуп турар эвес, харын колхозтарын болгаш партия организацияларынын хей-ниити ажылдарына идекпейлиг киржип турарлар. Чаа-Хөл МТС-те 10 ажыг ажилчин коммунисттер бар. Олар партия эге организациязын секретари эш Федотовтун башталгазы-биле МТС-тин бүдүрүлгө ажылдарына эки түннелдерни көргүзүп келгенер. Трактор ажилынын бригадир, ВКП(б) кежигүнүнүн кандидаты Испек 1951 чылдын чайгы, күсүкү чор аядарынын планын 115 хуу күүсеткен. Ам септелгеде ажилдап, ажил нормазын 150 хуу чедир күүседип турар. МТС гаражында ажилдап турар Ляшевич болгаш ол салыкчызы Суван-Ойдул олар МТС-тин мурнакчылары болуп илерээнир.

«Масса-биле харылзааны хүн-бүрү быжылдар, ажилчы чонун негеделеринге болгаш хергелдеринге өй-шаанда сагыш салыр, партия кежигүнү эвес массаларга партиянын политиказын болгаш шийтпирлеринин утка-бодалгазын тайылбырлап бээр хүлээлгелиг деп Уставта айтыкан. Районда 145 коммунист агитаторлар бар. Партия райкомунун илеткелчилер бөлүгүнүн составында 17 коммунисттер ажилдап турар. Олар ажилчы чонун ортузунга большевикти агитацияны болгаш марксизм-ленинизм теориянын пропагандазын калбартып, районун партия организациязын идегелин бүзүрөлдүн-биле хандырып келгенер. Колхозчу агитатор коммунисттерин иштинде — Молотов аттыг колхозта Тадырбай, Бай-Булуң колхозта Хайдыл, Кызыл-Дагда Чүлдүм чикеткиг өске-даа колхозтарын хову бригадаларына, мал фермаларына, тудуп бригадаларына, бүгү колхозчуларга беседаларын, солун номчулгаларын үргүлчү чорудуп, бүгү делегейнин улустар аразында байдалдын дугайында информацияларын кылып, бистин чурттуң ажил-агай, культуру тургузушунунун чайынанача чедишкенин колхозчуларга таныштырып турарлар.

ВКП(б) райкомунун чанында илеткелчилер бөлүгүн кежигүнери Удуур-оол, Фетисов, Чүргүй-оол болгаш ВКП(б) райкомунун секретарлары эштер Бегзи, Соронин олар кижи бүрүзү район төвүнүн чурткычыларына болгаш көдөз колхозчуларга 10—20 чедир лекцияларын сөөлгү чыл дургузунда номчааннар. Бо чылын лекция пропагандазынын ажилы районда экижээр. Оол түннелде район 1951 чылда күрүнге дужаар этт планын 100 хуу, дүктү 128 хуу, мал өстүреринин күрүнө планын 114 хуу күүсеткенер. Кол-

хозтар тудугларынын темпизи база-ла дүргөдөп турар.

Ындыг болза-даа, район иштинде коммунист бүрүзү ол бедик хүлээлгелерин бүрүнү-биле күүседип турар деп санап болбас фактылар бар. Чамдык коммунисттер бодунун партияны хүлээлгелерин ам-даа чедир билбейн турар, а билер болза-даа, ону херк кырында күүспейн турарлар бар. Бир чыл дургузунда колхоз бүдүрүлгезинге колхозчу кижи бети дээр-ле 120 күш-хүнүн ажылдаар сорулгалыг. Ынчаарга, «Победа» колхозта Чолдак-оол 81, «Бурунгаар» колхозта Баир чүглө 25 күш-хүннерин ажылдаан турда, оларын бүдүрүлгө херээнге мергежилп турар коммунисттер деп санаар аргажок билдингир.

Район иштинде ВКП(б) кежигүнүгө 34 кандидаттарын иштинден 20 ажыг кандидаттарын кандидат стажы эркен. Оларын хей кезин 4—5 чылдар болгулаан. Бо болза, партия организацияларынын кандидаттар-биле кижизидилгелиг ажилынын багай туруп турарынын көргүзүп болуру чугаажок. Ынчалза-даа, чамдык эштерини чижээр ап көөргө, бир өске язы база бар. Шверник аттыг колхозта Манзы, Кызыл-Даг сумузунда Бүдөй оларын ВКП(б) кежигүнүгө кирип алып дугайында партиянын ол организациялары дыка ораддашканнар. Ынчалза-даа, ол болдунмаан. Чүгө дээр, олар үргүлчү арагалал, политикаг билин бедилер дугайында шуут ажылдавай, партияны даалгаларын күүспейн келгенер. ВКП(б) кежигүнүгө кандидат Кудажы болза, партияны даалгалар күүсөдиринден шуут ажы-биле ойталап турган. Район төвүндө ажилдап турар коммунист Шактар, Сталин аттыг колхозта партия эге организациязын секретаринин орадалкычы Каазы олар партия чырдыкчынынга өөрениринден ойталап, хей удаа кичээлдерге барбайн келгенер.

Молотов аттыг колхозта партияны хүлээлгелерин утуп турар коммунист Кандаанын дугайын партия организациязын чокта чаа болуп эркен өтөт-сонгудалыг хуралында коммунисттер шынгы шүгүмчүлээнир.

Коммунисттерин ажил чорудууларында четпестерни эдер, оларны большевикчи өзүга кижизидер, өөрдөр, марксизм-ленинизмдин теориязы-биле чепсеглээр дугайында бистин партия эге организацияларывыс шийтпирлиг ажылдаар херек.

М. ОНДАР-ООЛ, ВКП(б) Чаа-Хөл райкомунун партия, профсоюз болгаш комсомол организацияларынын кидизинин эргелекчизи.

ОБЛАСТЫН РАЙОННАРЫНДА ЧАСКЫ ТАРЫЛГАНЫЧ ЧОРУП ТУРАРЫНЫЧ ДУГАЙЫНДА МЕДЭЭ

(1952 чылдын май 5-те, хуу-биле).

Районнар	Районун витизинде	Оон иштинде	Колхозчулар
1. Чөөн-Хемчик	61,5	66,4	
2. Каа-Хем	51,5	52,0	
3. Улуг-Хем	43,4	45,5	
4. Чаа-Хөл	37,8	41,1	
5. Эрзин	35,2	38,2	
6. Кызыл	34,2	34,5	
7. Тес-Хем	29,7	33,1	
8. Сүт-Хөл	28,7	34,3	
9. Танды	28,1	28,2	
10. Бай-Тайга	17,8	23,6	
11. Бии-Хем	16,7	16,7	
12. Өвүр	9,5	20,2	
13. Барыш-Хемчик	8,9	10,5	
14. Тожу	7,6	8,3	

Социалисттик чарышты улам калбартыр

Сүт-Хөл районун Алдан-Маадыр сумуда Калинин аттыг көдөз ажил-агай артелинин херээженери колхоз бүдүрүлгезинде бо чылын үлегерлиг киржип турар.

Ам 196 херээженер күш-ажыл кылып турар. Колхоз бүдүрүлгезинде кол-кол участоктарынын айы-биле херээженерин бөлүктөр хуралдары үргүлчү болуп келген. Олар анаа кижилер аразында социалисттик чарыштын түннелин чугаалажып ап турар.

Бо чылдын баштайгы кварталында эштер Чолдап, Анаа, Ыштыг, Шамчыкай, Чүлдүм олар социалисттик чарыштын мурнакчылары болуп илерээнир.

А. СЕРГЕЙ.

Колхозчу херээженер

Өвүр районун Саглы сумуда «Кызыл тул» көдөз ажил-агай артелинин херээженери колхоз бүдүрүлгезинге идекпейлиг киржип турар.

Колхозтун тудуг бригадында хей херээженер бар. Тудуг яжык сөөртүр ажылда суму Советинин депутаты эш Бичен болгаш Саая Хуу, Саая Доржу, Монгуш Серен олар ажил нормазын үргүлчү ажыг күүседип турарлар.

Колхозта школанын келер өөрдилге чылында оттулар 700 кубометр яжык херээженер хап белеткен. Анаа Чыргал, Көк, Сержинмаа Айыржаан, Калдар олар эң шалпычы ажылдааннар.

М. ЧҮЛДҮМ.

ОБЛКУУСКОМДА

Хей-ниити черлеринге, кудумчуга бичин уругларнын чурумун дугайында

Бичин уругларнын бүгү-ле албан черлеринге кижизидилге ажилын үндэсини-биле экижидер, хей уругларлыг болгаш бот илерге практикаг дузаламчыны күштелдирер, уругларнын кижизидилгезинге оларнын харысалгазын бедилер сорулга-биле ажилчы чоннар депутаттарынын область Советинин күүсөмү «Хей-ниити черлеринге, кудумчуга бичин уругларнын сагылга-чурумун дугайында дүрүмү» бадылавышаан, анаа холбаштыр тускай шийтирини үндүргөн.

Ында айтып турары болза: Ниити чуртталга бажынарнын херим иштинге, кудумчуга болгаш хей-ниитинин чыгылышкын черлеринге хей-ниитинин корум-чурумун үрөөн уругларны илередип тыпкаш, оларнын ада-илеринге медээлеп диннадырын бажын эргелдеринге, кудумчу комитеттеринин даргаларына, албан, бүдүрүлгө черлеринин удуртукчуларына дааскан. Хулганзыг үлгүдиглерни кылган уругларнын ада-илерин 100 рубль чедир штрафтывышаан, уругларнын кижизидер талазы-биле боттарынын хүлээлгезин күүспейн турарын барымдалаш, ындыг ада-илерин хей-ниитинин шүгүмү-биле билдиндирип кезедир төлөөде, оларын ажилдап турар черини профэвилет организациязынче меделеп бээрин милиция органынага хүлээткен.

Уругларнын театрларга баары, кино көөрү болгаш өске-даа хей-ниитинин хөглээшкенин кижизидер, бичин өөредилге үезинде кежээкинин 9 шактан, а чайгы дыштанылга үезинде кежээкинин 10 шактан орай эвесте доозулган турарын айттыкан. Бичин уругларнын ойнаар шөлчүгештерин школа бүрүзүнге ыяавыла ажиткылаан турарын облонога, а хамаарылгалыг черлеринге база ол ышкаш шөлчүгештерин организациятап тургускуларын албан организация черлеринин удуртукчуларына дааскан.

Назын хар четпезин бичин уругларга арага ийкпе тапкы салар чорукту шуут хоругдарын садыг организацияларына шынгы дааскан.

Бадылатынган дүрүмү уругларнын ортузунга тайылбырлап таныштырынын болгаш оларнын-биле кижизидилге ажилын үзүктөл чокка чорударын улус өөредилге органына дааспышаан, ук дүрүмге хамаарыштыр үндүргөн шийтирини күүсөдизинге контролду боттандыраын милиция органынага хүлээткен.

Ажилчы чоннар депутаттарынын область Советинин күүсөмү бодунун ол шийтири-биле хей-ниити черлеринге болгаш кудумчуга уругларнын сагылга-чурумун дүрүмүн хажык чокка сагытырынга бүгү хемчеглер-биле дузалажырынче хамаматы чонну кыйгырып турар.

Хей-ниити черлеринге болгаш кудумчуга бичин уругларнын чурумун дугайында ДҮРҮМ

1. Театрларга, кинога, парктарга, автобустарга, стадионнарга, катоктарга болгаш өске-даа хей-ниитинин черлеринге база кудумчуга чорашып, бичин уруглар хей-ниитинин корум-чурумун, «Өөреникчилерге сагылга-чурумун дүрүмүн», ол ышкаш кудумчу шийткешкинин чурумун шынгы эдерип сагыр хүлээлгелиг.

2. 16 хар чедир бичин уругларнын улуг улус чокка кудумчуга (даштыгаа) чорурунун чурумун өөредилге үезинде (сентябрдан майга чедир үенин дургузунда) кежээкинин 9 шакка чедир, а чайгы дыштанылга үезинде кежээкинин 10 шакка чедир чорурун чөпшээрээр.

3. 16 хар чедир бичин уругларнын улуг улус чокка кинога, театрларга, парктарга, стадионнарга болгаш өске-даа хей-ниитинин чыгылышкын черлеринге баарын чүглө воскресеньде, байырлап хүннеринде болгаш кышкы, чакык база чайгы дыштанылгалар үезинде чөпшээрер болуп. Өөредилге хүннеринде бичин уругларнын улуг улус чокка кинога, театрга болгаш өске-даа чыгылыш-

кын черлеринге баарын чүглө кежээкинин 6 шакка чедир чөпшээрер болуп.

Өөредилге хүннеринде бичин уругларнын кежээкинин 6 шактан сонгаар хей-ниитинин чыгылышкын черлеринге баарын чүглө ада-иенин ийкпе өг иштинин өске-даа улуг назылыг кижилеринин үзешкенин өзүгаар болдуларын чөпшээрээр.

8—10 класстардын өөреникчилери болгаш ортумак өөредилге черлеринин студенттерин хей-ниитинин чыгылышкын черлеринге кандыг-даа хоругдашкын чокка барып болур эргелиг.

4. Бичин уругларга хоругдаар чүдүлдер болза: а) автомашиналарнын, автобустарнын соондан халбактанып туттунар чорукту;

б) эштип болбас ужурлуг хөлдөр, хөөлбектерге болгаш хемнерге эштирин;

в) улуг улус чокка хемелээр чорукту.

Социализм чуртунун радиозу

Бистин чуртувус — электрини ажитканы-биле чергелештир канчаар-даа аажок улуг ажилдышкын болуп радионун төрөөн чурту. Бечен чеди чыл бурунгаар, 1895 чылдын майын 7-де, генийлиг орус эртемден Александр Степанович Попов Орустун физик-химия ниитиленинин хуралында бодунун үезинин шылгарангай эртемденерни киржип турган черге бодунун чогаалды кылганы делегейге бир дугаар радиоприёмниги көргүскен.

Ол тураскаалдыг хүн—кижи төрөлгөтенин төөгүзүнге радиону ажитканынын байырларынын хүнү апарган.

Бир чыл хире болганда, 1896 чылдын март айын 24-те, А. С. Попов бодунун боттандырып күүсеткеня пробова чокка сигнал-биле дамчыдар радио дамчыдылганын кижи төрөлгөтенин төөгүзүнге эң баштай чарлап көргүскен. Бир бажындай база бир өске бажында чедир километринин 1/4 кезин хире хемчээлди черге чер бөмбүрзүнүн кырынга эң баштайгы радиограмман дамыткан. База бир чыл хире болганда А. С. Поповтун радиоаппаратынын дузаламчызы-биле радио харылзаанын ынакшылы 5 километр чедир өзүп ырай берген.

Радио харылзаанын чогааткан А. С. Попов—радиокациянын болгаш радионавигациянын база үндэилекчизи. Корабльдарын улуг металл объектилеринден радио чалгынын калбарынын болгаш чалгылынын тараарынын болуушуну ажитканы, ол ышкаш тусту-туугларже радио дамчыдылганын принциптин тургусканы улуг орус эртемденнин шылгарангай алдар-хавыязы болуп. А. С. Попов болза, амгы үенин радио техниканын үндэсинин Европанын болгаш Американын эртемденнеринден хей чылдар мурнай чогаалдып тургускан.

Радио дугайында кайгамчык

ажылдышкын болза, хаан чазактын Россиянын аар-берге үелеринде Поповтун хей чылдарда чорудуп келген кызымаккай ажилынын түннели болган. Ол ажилдышкын болза, бистин ада-чурттуң эртем-техниказын хөгжүлдээнин бүгү чорудулгасы-биле орус физиктерин болгаш электротехниктеринин школарынын—В. В. Петровтун, Б. С. Яковинин, П. Л. Шиллингаанын, П. Н. Яблочковтун, А. Н. Лодыгинин болгаш өске-даа шылгарангай орус эртемденеринин ажилдары-биле тудушкач харылзаалыг болуп турар.

Хаанын чазак ол генийлиг чогаалдыгынын канчаар-даа аажок келер үелин, эртемнин болгаш техниканын хөгжүлдээнин ооң улуг ролун үнелеп көрбөөн болгаш үнелеп көөр хөңү-даа чок турган. Даштыкынын мурунуга бүгү талаби мөгейген хаанын чазактын дүжүмөттери радионун хөгжүлдээнин чүглө дузалавайн турган эвес, харын орус эртемденеринин ажилдарына бүгү тала-биле шаптыктал, Россияга төртүнгөн чогаалдыгаларын арын-үчүр чогу-биле боттарыны кылдыр санап ап турган даштыкы кижилерге бүгү тала-биле дузалап турганнар.

Капиталисттик чурттардын эртемденери радиону ажилды хөгжүлдээринин ораддажышкынын чагыс удаа эвес чорудуп келген, ынчалза-даа, кандыг-даа чедишкын чедип ап шыдаваан. А. С. Поповтун чогаалдыгынын итальян Марконинин ордлапканы бүгү делегейге билдингир. Ол дугайын тускай комиссия болгаш эртемнин эң улуг алдар-сураглыг кижилери бүзүредип көргүскен.

Радио чогаалдыкчызы генийлиг улуг эртемденин эртемниг бурчугаарлаашкынын дугайында бүгү-ле бурунгаар депшилгели кижи төрөлгөтөн өөрүп четиринин чогаалдып турарлар. Орус улустун талантылыг олгунун ады бурунгаар депшилге-

лиг кижи төрөлгөтөн ниитиленинге боттарынын ажиткыг ажилдышкынын болгаш чогаалдыгаларын кылган эртемнин эң эки кижидеринин аразынга мөңгези-биле чурт-таар.

А. С. Поповтун чогаалдыгыны биске чүглө Октябрьдин социалисттик Улуг революциязы тилээзинин соонда калбарып, неперээшкенин алган. Бистин бүгү чуртувуска радионун хөгжүлдээ В. И. Лениннин болгаш И. В. Сталиннин аттары-биле тудуш холбашкан. Кижитөрөлгөтенин улуг баштыкчылары ол кайгамчыктыг улуг ажилдышкынын канчаар-даа аажок улуг ужурудузанын улуг-биле үнелеп көрүп, ону социализм тилээгезин дээш, улустар аразынга тайын болгаш найырал дээш демиселдин күчүлүг чөпшээр, политикаг чырдылышкынын, массаны коммунизм өзүзүнга кижизидеринин, мурнакчы культураны көдүреринин күчүлүг чөпшээр кылдыр көргөн.

Ленин радиону «саазыны чок база девискээри чок солун» деп адаан Ооң чугаалааны болза: «Бүгү Россия Москвага номчуп турган солуну дынаап турар болуп» деп баш бурунгаар көрүп чугаалаан. Владимир Ильич орус эртемнин күжүнге бүзүрөөн, ооң күзели улуг Сталиннин удуртулгазы-биле совет кижилерин амыдыралынга бадыткатынын күүсетинген.

Делегейде эң-не болгашын радио дамчыдылганынын стандартын Совет Эвилелинде тудуп тургускан. Ол стандартын ниити күчү шылдынын талазы-биле бистин Төрөөн чуртувус делегейде бирги черни ээлеп турар.

Радионун хөгжүлдээнин талазы-биле дайын сөөлүндөгү чылдарда эң-не улуг чедишкенин чедип алдынган. Беш чыл планы-биле чуртту радионун күжүлүгү күүсетинген, элээн хей республикаларга план ыракта ажыг күүсетинген. Мур-мур чаа радио

дамчыдылганынын бедилерни каттап тургустунган болгаш немей тутунган, миллион-миллион ытыктыр чугаалаарлар, радио точкалары, приёмниктер тургустунгулаан. 1950 чылдын төнчүзүнде радио бедилдеринин күчү-шыдалы 1945 чылдын дөннелинге удур үш чартык катап өскөн, радиоприёмниктерини четкилери дайын мурунда турганындай 75 хуу өскөн. Радио дамчыдылганынын станцияларын тудуп тургусуу талазы-биле онаалга 39 хуу ажыг күүсетинген. Көдээни радионун ооза калбарышкынын болган. Радио бистин чуртувустун эң-не ырак районнардыча калбарган болгаш совет кижилерин амыдыралычче быжы-биле синигип кирген.

Советтин радио бүдүрүлгезин дыйын сөөлүндөгү бирги беш чыл планы-биле салдынган кол сорулганы чедишкенин-биле күүсеткен. 1951 чылда Харьлааа министрствозунун үлөтүр бүдүрүлгелери бодунун планын 102 хуу күүсеткен.

ССРЭ-нин чазаа чуртту радиоужуларын чокчу чылдарда доозар сорулга-биле радиоприёмниктеринин точкаларынын санын улам-на көвүдөдиринин сорулгазын салып турар. 1955 чылда ССРЭ-ге радио точкаларынын саны 1949 чылга удур үш катап көвүдээр. Ол план амгы үеде чедишкенин-биле күүсетинип турар. Дыка хей черлерде колхозчу суурларны радиоужуларын улусчу тудугун аргазы-биле чорудуп турар.

Совет эртемденер болгаш инженерлер даштыкы чурттарда радио техниказын болаарга техника талазы-биле ыракта артык кайгамчык эки ажилдышкынын болгаш чогаалдыгаларын кылганнар.

Социализм чуртунун эртемденери А. С. Поповтун эгелзөөн херзөө алдарлыгы-биле уламчылавышаан радиону эртемге, техникага, улус ажил-агайынга ажылдарынын чаа-ча аргаларын болгаш хевирлерин ажитканыр. Радиоаппаратураларнын чаа-ча хевирлерин чогаатканы дээш, радио харылзаа талазы-

биле эртем ажилдары дээш, радио эртемнин талазы-биле өөредилге номнарын кылганы дээш дыка хей эртем ажилдакчыларына, инженерлерге, станхановчуларга 1952 чылда Сталинчы шагналарын тывыс-кылаан чорук болза, мурнакчы совет эртемнин болгаш радиотехниканы чедишкенин болганынын тодаргай херечизи болуп турар. Ол ышкаш радионун чогаалдыкчызы А. С. Попов аттыг алдын медальдын ССРЭ-нин эртемнер Академиязынын чыл санында-ла эртемденерге тылсып турары база-ла ол чедишкенин дугайын чугаалап турар. Мооң мурунда дөрт чылдарда ол медальды академиктер Б. А. Веселенский, А. И. Бергке болгаш ССРЭ-нин эртемнер Академиязынын корреспондент-кежигүнери В. П. Володинге, А. Л. Миничке тывыс-кан. 1952 чылда ССРЭ-нин эртемнер Академиязынын Президиуму ол шаңдалды алдарлыг совет эртемден — академик М. А. Леонтовичге тывыскаан.

Бистин чуртувуста радио харылзаанын болгаш радио бүдүрүлгезинин кадрларын белеткээринин хевирлери болза, радио сонургакчылары-биле ажил болуп турар. Радиога сонургаалдыг, ону боттары өөренип ап чораян кижилерден улуг эртемденер, радио чогаалдыкчылары тывылгылаан; оларнын дыка хөбүнге Сталинчы шагналарын лауреады деп хүндүлүг аттарын берген. Совет радио сонургакчылары—чоллаа чалгыжылар болгаш радио чогаалдыкчылары болза, күшчүс, мун-мун чедир санатынып турар. Олар радио техниказын болза-баазырдырынга үнелеп четинмес салгышкынын кылганнар. Ленинградта радио сонургакчызы эш Будоговский дамчытканында хүлээп алган дүрү-хевирлери делегем көөгөгө улам улгаттыр кергүзүрүн аргазын берип турар аппаратты чогаалдып кылган. Ол ышкаш улус ажил-агайына радиотехниканын ажылдарынын чаа-ча аппараттары радио сонургакчыларынын кылган ажилынын

ажызы-биле тургустунган. Чижээ, Кемерово областа эш Буцев металлургия заводунун сорансалыг ылгакчыларына кирип турар демирлиг дашта арыг демирнин хузуун тодаралдып алырын аргазы берип турар радио херекселин бодап кылп каан. Стально хоорайда радио сонургакчызы эш Белодержскийнин «Электронуг солемер» леп радио аппараты бус дооскарларын хөдөлдерин-биле кирип турар субга дустук кайы хире хемчээлдин ыракта тургаш тодаралды арганы берип турар.

Орустун улуг эртемдени А. С. Попов бодунун чогаалдышкынын улустарын харылзаалдыг, чоокшуджынын херээнге, тайбынды болгаш депшилгенин херээнге бараан болурунун дугайын бодап чораян. Ооң ол күзели амгы үеде—бистин советтик үеисте боттанган.

Май Бирни даштыкыга байырлааны

Делегейниң ажилчы чоннарының эп-сеткил катыжышкынының улуг байыры, бүгү чурттарның улустарының акы-думалышкы чоруунун хүнү—Май Бирниң хүнүн делегейниң чүс-чүс миллион кижилери өөрүшкүлүг болгаш улуг көдүрүшкүлүг биле байырлап эрттирген. Күш-ажылдык болгаш чактык байырдалы болза, бүгү делегейде ак-сеткилдик кижилерниң амыдыралды камгалаарына, дайын кыпсыкчыларындай тайбынны камгалаарына шийтирилген улуг көргүзүшкүлүг болуп эркен. Улустарнын тайбың дээш шимчээшкенин бо хире улуг калбарышкыны дег ындаг шимчээшкени төөгүе кажан-даа туруп көрбөз. Беш улуг күрүнелерниң арасына Тайбың Пактызын чарар дугайында кыйгырыгың адаанга чүү-бүрү чүдүлгелик болгаш политиктиг сүзүлгелик алды чүс миллион ажалы кижилер боттарының холдарының үжүктөрүн салгаш, тайбынче чайгылыш чок тура-оруктуун илереткен. «Тайбың, демократия болгаш социализм дээш», «Дайын кыпсыкчыларың Секээр!», «Айыылдыг бактериологтук чепсекти ажаллап турар кижилер төрөлгөткөндө дайынчыларын кем-бурууга оонаар!» деп мындаг лозунгулар болза, чер бөмбүрээниң бүгү-ле булуңларына — социализмниң чедишкенин тургузуп турар, хостуг болгаш аас-кежиктиг улус демократиязының чурттарына, база каргыс шагдааларнын өлүрүкчү чоруктары болгаш реакцияның үймөшкенин-даа тоовайн ажалчы чоннарынын тайбың болгаш амыдырал эргелери дээш демисежил турары капитал чурттарына, боттарынын национал хосталгазы дээш демисежил турар колония болгаш хамаарылгалык чурттарга Май Бирде чыскааланганын кырынга кыскап чораян. Боттарының хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун чепсектерин туткаш камгалап, агрессорларга улуг аштырышкынына таварыштырып турар Кореяны, Вьетнамнын болгаш Малайяны маадырлык улустары-биле эп-сеткилдиң акы-думалышкы изиг катыжышкынын ажалчы чоннар Май Бирниң байырынын хүнүнде илереткенер.

Улуг Сталинниң шылгаргангай сөстөрүнө сорук кирген улустар болза, тайбың камгалаарынын херээн боттарынын холунга ап турар болгаш оңу туолунга чедир камгалаар дээрзинге долу шийтирилдилер. Олар боттарынын одургуларын улам-на сырый катыштырып, агрессорларны кем-буруулуг планнарынга а удур демиселин күштөлдүрбөшпөө, боттарынын серемчиленин дызылып турар.

Коммунизмни тургуспушаан, оон-биле бүгү кижилер төрөлгөткөндө чырыктыкылар келир уезе бар оруун салып турар совет улустун төөгүлүг чедишкенин чер бөмбүрээниң күш-ажылчы кижилери ынакшыл болгаш чоргаарлангышкыны-биле көрүп турар. Тайбынны болгаш демократиянын чөлөңкижи—социализмни күрүнениң күчүшдалынын өзүп турары болза, тайбынны күжүнүн дайынчы күжүн тилээринге ажалчы чоннарынын идегээр чоруун болдуруп турар.

Маадырлык совет улуска байыр чедиргенини болгаш бүгү-ле бурнагар депшилгелик кижилер төрөлгөткөн баштынчызы ынак Сталинга алдар болдурган йөрээлдер Май Бирниң хүнүнде чер кырында кижилерниң бүгү дылдарына чаңгыла-нып турган.

Бо чылдың Май Бирниң чыскаалы болза, өзүлүг улусчу байдалдык болуп эрткен. Чижээ, Польшаның найсылалы—Варшавага 400 муң хире кижилер, Бухарестиге—550 муң, Софияга—300 муң хире Прагага болгаш Будапештиге—элээн каш чүс муң кижилер, Тиранага—60 муң, Пекинге—500 муң ажалчы, Шанхайга—200 муң, Улан-Баторга—30 муң кижилер чыскаалга киришкенер.

Улус демократиязының чурттарының ажалчы чоннары Май Бирни социализм тургузуушкунунун фронтунга чедип алган улуг чедишкени-биле ужурашканнар. Польша республиканың президентин Болеслав Берут польша улуска Май Бирни таварыштыр кылган кыйгырыгына мынча деп чугаалаан: «Польша улус болза, бүгү делегейниң ажалчы чоннарының байырла-лын хостуг, хамаарышпас болгаш капитализмниң кичизинден хостуг улусчу Польшага ам сес удаа демделеп эрттирип турар. Польша улус польша ажалчыны аңгыга баштадып алгаш, хоорайларын болгаш суурларын кудумчуларынга чаа аас-кежиктиг амыдыралды, күштүг, хамаарышпас, улусчу күрүнени тургузарына чаңгыс зай тура-оруктуун көргүзөр».

Итилеринг эжелелден хостааны болгаш улус ажал-агынын дүргени-биле катап тургусканы дээш польша улус болза, Совет Эвилелин, улуг Сталинга өөрүп четирин турар деп Берут бодунун чугаазына оңсаалар демделгээн.

Берут болза, ол сөстөр-биле чүгле польша улустун эвес, харип-даа фашисттар дарлаалар Совет Армияга хостатыргаш, социализмни чедишкенин тургузуп турар улус демократиязының чурттарының бүгү-ле ажалчы чоннарының сагыш-сеткилин болгаш бодалын илереткен.

Тайбынны, демократияның болгаш социализмниң бүгү лагерин-биле кады Майның Бирни улуг кыдат улус база байырлап эрттирген. Пекинге Май Бирниң чыскаалын ажалчы тура, хоорайнын даргазы Пин Чжэнь найсылалдын чурттакчыларына байыр чедирип, чаа Кыдатты тургузарына, америк агресси-яга удур шимчээшкениг чедип алган чедишкенин дээш, Кореяга дууламчылар дээш, бүгү делегейге тайбың дээш, бүгү чурттарнын улустарынын чедишкенини дээш байыр чедирген. Кореяга болгаш Кыдатка бактериологтук чепсекти ажаллап турар америк агрессорларга удур демиселди улам-на күштөлдүреринче, тайбың дээш демиселчилерин одурун быжыктарыныче, улустарнын арасында акы-думалышкы найырадын быжыглаарына кыйгырып турар лозунгуларын Кыдаттын ажал-ишчилери Май Бирниң чыскаалына көдүрүп алгаш чоруп турганнар.

«ССРЭ-ниң болгаш Кыдаттың улустарынын арасында улуг болгаш бузулбас найырад делгерезин!», «Сталин делгерезин!»—деп лозунгулары-биле кыдат улус Совет Эвилелин, эш И. В. Сталинга ынакшылдыг илереткен.

Милитаристик «ниити керээге» удур, чаңгыс-ай, хамаарышпас, демократтыг болгаш тайбынга ынакшылдыг Германия дээш демиселди лозунгуларын аада-биле немец улус Май Бирни байырлаан. Германияның Демократтыг Республиказының президентизи Вильгельм Пик Чөн Берлинге болган байырлык митингиге чүве чугаалап тургаш мынча дээн: «немец улус болза, 1952 чылдың Май Бирни шийтирилг хүнерде демделеп эрттирип турар. Дайынны америк-англи кыпсыкчылары Барын Германияны боттарынын Европага агрессианың кол плацдармы кылдыр шийип алган. Олар Барын Германияга леткилди алгаш, Европаның улустарын бастып дарлаар тергидээшкенин тургузарын күзеп турар. Олар болза, мегелээшкенин, оптаашкынын болгаш албаалашкынын, өлүрүкчү чоруктуң дузазы-биле боттарынын сандарадыкчы болгаш ремилитаристик политиказына Барын Германияны чурттакчыларын чагырттырып сардажып турар. Милитаристик «ниити керээни» Аденауэрниң чарар чоруу болза ол политиканы боттандырырга чугула базым болуп турар.

«Германияның социалистик чаңгыс-ай партиязынын Топ Комитетиде байдалдын шынгызын барымдалааш, «ниити керээни» чарарын-

га удур бүгү-ле аргалар-биле демисежиринче бүгү немец нацияны кыйгырган. Ажал сохсалдышкына-рына массалыг чорудуп, чыскаалдарын кылып тургаш милитаристик «ниити керээни» чарарына шийти-тыктаарына, Барын Германияны дайынны империалистик лагеринге кииреринге удур национал удурла-нышкыны күштөлдүреринче, бүгү Германияга хостуг сонгулдаларын эрттирерин дугайында дугуржул-ганыч чедип алары дээш демисежиринче, Германияның ниити чазан тургузары болгаш Германия-биле тайбың керээзин чарары дээш национал демиселге катыжарынач Май Бирниң бо канчаар-даа аажок улуг митингизинге бүгү немец улус-ту, хамыктын мурунда немец ажалчыны аңгыны бистер база-ла кыйгырып тур бис» деп Вильгельм Пик уламчылап чугаалаан.

В. Пиктиң чүве чугаалаанынын сонда Берлинниң кажан-даа көрбээни эң улуг чыскаал болуп эркен. Ол ышкаш Барын Германияның дыка хей хоорайларына чыскаалдар база болуп эркен.

Бодунун Төрээн чуртунун хостал-газы болгаш хамаарышпас чоруу дээш, ону америк империалисттериниң базасынче болгаш колониязынче хуулдарынага удур, Бракки Чөн-Чукке болгаш бүгү делегейге тайбың дээш демиселди кыйгырылганын аада-биле Японияга Май Бирни демделеп эрттирген. Бүгү чуртка беш чүс хире митингилерин болгаш чыскаалдарын кылган, аңа-ры миллион ажал кижилер киришкен. Японияны найсылалыга болгаш Май Бирни митингизинге 400 муң ажал кижилер киришкен. Митингизиниң сонда күштүг чыскаал болган. Япон полиция чыскаалганнарга халлап, аларны боолап турган. Элген болгаш балыгланган кижилер бар болгаш.

Нью-Йорктун ажалчы чоннарынын Май Бирде чыскаалы элээн каш шактарыны дугузуунда үргүлчүлөө. Смиттин, Маккартниң болгаш Тафта-Хартлиниң фашисттик хоойлуларын дүжүрерин, коммунист партиянын баштыкчыларын ит-теп-сүрүп турарын сохсалдырып болгаш оларны кара-байындан хостаарына, чыскаалып алгаш чораян-чагы кудумчуларын болгаш шөлдерин долдур тургулапкан оңон муң Нью-Йоркчулар изин-биле байырлап, адыш чаксаакшынаары-биле ужуражып турганнар. АКШ-ты милитаризастап болгаш фашист-чүдүп турарынага удур, беш улуг күрүнелериниң арасынага Тайбың Пактызын озалдалышкын чокка чарары дээш, Кореяда дайынны доп-дораан сохсалдырып дээш демиселге ажалчыны аңгыны чаңгыс эп-тиг болурунче кыйгырып турар лозунгулар оң-оңу-биле кестүп чораян.

Парижге болган Май Бирни чыскаалына чүс-чүс муң кижилер киришкен. «Рено», «Ситроен» заводтарынын ажалчылары болгаш Францияның ажалчылары база өске-даа бүдүрүлгө черлериниң ажалчы чоннары фашизмге удур болгаш деголлчу фашисттик организацияларга удур демисел-че кыйгырып турар лозунгуларын көдүрүп алгаш чораяннар. Француз улустун негелделери мындаг: «Американың, Америкаже чорунар!», «Чепсекти эндере кылып үндүрерин сохсалдыр!», «Чөн Европаның чурттары-биле болгаш Кыдат-биле салдыглажышкын дээш!», «Бактериологтук дайынны кыпсык-кан америк кем-буруулуглары ша-жылаар!», Италияны, Австрияны, Данияны, Нидерланды, Бельгияны, Финляндияны, Швецияны болгаш өске-даа чурттарны ажалчы чоннары база-ла Май Бирни митингилеринге болгаш чыскаалдарына ындаг негелделерин салганнар.

1952 чылдың Май Бирниң байыр-далы болза, бүгү-ле аргалар-биле дайын кыпсыкчыларынын оруун дугалаар болгаш тайбынның херээн камгалаар дээрзинге бүгү делегей-ниң улустарының быжыг шийтирил-дин көргүскөн.

Польша Улус Республиканың конституциязының төлевилелин сеймге хүлээди берген

ВАРШАВА. Апрель 30-де Польша Республиканың президентизи Бруттон даргалааны-биле конституция комиссиязының дөрт дугаар пленарлыг хуралы болуп эрткен. Польша Улус Республиканың конституциязының төлевилелин бүгү улустун чугаалажып көрүп турарынын дугайында конституция комиссиязының кежигүнү Э. Охабын илеткелдин комиссия дынаан. Польша Улус Республиканың конституциязының төлевилелин польша улус долзу-биле чүдүлдүзүчү хүлээп ап турар дээрзин бүгү улустун чугаалажып көрүп турарындан тодаргай болуп турар деп илеткелчи демделгээн.

миссиязының кежигүнү профессор С. Розмарин Польша Улус Республиканың конституциязының бижимелини дугайында айтырыг талазы-биле меделел кылган. Ол быжыр ажаллап кылган конституция бижимелин сеймге чугаала-жып көрү-биле хүлээди ужурулуг. Польша Улус Республиканың конституциязының бижимелин сеймге чугаалажып көрү-биле хүлээди дугайында редакция талазы-биле кудуку комиссияны савалын конституция комиссиязы чаңгыс үн биле хүлээп алган.

Апрельдин 30-де Польша Улус Республиканың конституциязының төлевилелин сеймге хүлээди берген. (СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяны Улустун армиязының Кол командидалының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореяны Улус-Демократтыг Республиказының Улустун армиязының Кол командидалынын май 2-де меделээни болза, Улустун армиязының катыжышкынына кыдат улустун эки-турачы кезектериниң деткимчези-биле камгала-дың тулушкуннарын чорударын үргүлдүп турар.

Чөн болгаш барын эриктериң районнарыне халлаашкынарга киржип турган дайынны самолёттарындан ады самолётту ленинги артиллерия кезектери болгаш адыж-аңгыларның отрядтары аңдара аткан. (СЭТА).

Эссенде тайбың талалачыларының чыскаалы

БЕРЛИН. Эссенден АДН агентиленин меделеп турары болза: Уш неделя бурунгаар беш анык патриоттар Эссен полициязына тутуруп хоругдатырган болгаш шпиончу чорудулганы америк албаны акшаладырынын хуралына ушуланышкын кылган дээш оларны кара бажынаан.

Чоокта чаа Эссениң чурттакчылары Эссенге тайбың дээш анык демиселчилерни хоойлуга удур тудуп хоругданы дээш хоорайнын төвүнге чыскаал кылганнар. Чыскаал ийи шак үргүлдүлөө.

Сонгу Рейн-Вестфалияның чериниң дыка хей хоорайларынын аныктар болгаш херээженер организациялары хоругдатырарына доп-дораан хостаарын негээн удурланышкынын резолюцияларын чазакче болгаш иштики херектер министрствозунче чоруткан.

Сонгу Рейн-Вестфалияның черини аныктары болгаш херээженери боттарынын резолюцияларына хоругдатырары-биле эп-сеткил катыжышкынын меделгээнер. (СЭТА).

Итали полицияның турзында аажылаашкыны

РИМ. Солуннарың меделеп турарын өзүгаар алырга, апрель 27-ниниң кежээнде, Тарвино деп кызыгаар девескери черге Совет Эвилелинде Италияже дедир эеп бар чораян, итали парламентиниң депутаты, күш-ажылдык бүгү-ниити итали конференциязының чингине секретары, профвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының даргазы Джузеппе ди Витториниң паспортун итали полиция хавырып алган.

Ди Витториниң паспортун хавырып, дүржөк чорук кылган полицияны ужу-дүрүм чок чоруу болза, «ажылчы чоннарга шыдажыр аргажок хоп-нүгүлдээшкени болур» деп «Униита» солун бижип турар. Реакцияны күштери болза, бистин удуртукчуларының эргелерин болгаш демократтыг хосталгазын кызыгаарларын оралдажыры-биле ажалчыларны национал болгаш бүгү делегей шимчээшкенинге согушкун бээр деп чүү-даа болбас оралдажышкынын кылып турар» деп ук солун бижип турар. (СЭТА).

Англияда ажал сохсалдышкынын шимчээшкени

ЛОНДОН. Ажал төлевирин бедидери дээш демиселге машина тудугулары анык ажалчыларның чедип алган тиелелгенин дугайын солуннар меделеп турар.

Машина тудугулары анык ажалчылар чорлааш апрель 28-тен эгелеп ажал төлевирин бедидер деп оларны негелдизинг чөпшээр-режир кылдыр бүдүрүлгө ээлери олар албаданнар. 1000 анык ажалчыларнын шалыны бедидер. (СЭТА).

Мустафа Аминны хостааны

БЕИРУТ. Сирияга болгаш Ливанга болган чонун күчүлүг удурла-нышкынын түнелдинде сирий эрге-чагыргалар Тайбынны Бүгү-делегей Чөвүлелин кежигүнү Мустафа Аминны болгаш сирий ажалчыларнын конгрессин кежигүнү Халиль Аль-Харирини кара-бажындан хостап үндүргөн. (СЭТА).

Харысгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Дайын кыпсыкчыларының «ниити керээзинге» удур, Германияның чаңгыс-ай чоруу дээш

БЕРЛИН. «Немецтерниң бот-боттары билчир чоруу дээш, шимчи тайбың керээзи дээш» деп конгресстин президиуму апрель 27-де Кельнге болуп эрткен хуралына милитаристик «ниити керээни» чарары дугайында Аденауэрниң чарлаанына удурланган илереткен болгаш Совет чазактын савалын үндөйлөп тургаш, тайбың керээзин озалдалышкын чокка чарарын негээн. Президиумун хүлээп алган меделелинде чугаалап турары болза: ол керээзи чарганынын сонда Германияны тайбың өзү-биле катыжар чоруу канчаар-даа болдунмас дээрзи амгы үеде чедир алдынган түнелдерден эн-не тодаргай-биле билдингир апарган. Чуртун ишинге тодаргай хуусаа чокка ол-ла олчаан туруп бээр даштыкы шеригдерден Германият долзу-биле хамааржыр чорукка табаржыр. Ынчаада Германия болза, иштики болгаш даштыкы-даа политиканын айтырыгларына бүрүн эргелиг чоруун оскунар.

бадал-биле, билдинмес узун хуусаанын дугузуунда катыжар болгаш Европа шеринге шериглөө бээр деп хүлээлгени бодунга алыр алар. Ынчалза-даа улус болза, диргелип турар айыылды улам-на тодаргай-биле билип турар болгаш боттарының ам-тынын камгалаарына белең—деп ол-ла меделелде чугаалап турар...

Бүгү Германияны чазан тургузарына деткимче болур ужурулуг бүгү Германияны хостуг болгаш чажыт сонгулдаларын эрттирип болур кылып дээш немистер болза немистер-биле чугаалажышкынын кылып хүлээлгелиг. Катыжышкына доктар чедирген немец кижилер бүрү-ле Төрээ чуртунун өскерликчи ышкаш кем-буруулуг.

Катышкан Германия-биле тайбың керээзин чарарын күзеп турар бүгү-ле организациялар болгаш катыжышкынар, бүгү-ле эвилелдежишкенин болгаш бөдүктөр, бүгү немистер-даа амгы үеде: «ниити керээзин» орунга чаңгыс-ай чорук болгаш тайбың керээзи херек—деп негелдени тургузар хүлээлгелиг. (СЭТА).

«Ниити керээни» чарыптар болза, Барын Германия Атлантика эвилелдежишкенин системазына ал

Чаңгыс-ай, демократтыг, тайбынга ынакшылдыг Германия дээш

БЕРЛИН. «Нейс Дейчланд» солунун бижип турары болза, Гамбургтун «Дейче верфи» деп верфизиниң 6 муң ажалчыларнын төлээлери барын чүк күрүнелери-биле милитаристик «ниити керээни» бони чазанын чарар чоруунга моондактар дээш профвилелчи демиселдин бүгү-ле аргаларын ажалчыларын хуралынага негээнер.

Хей-ниити бүдүрүлгө болгаш транспорт черлериниң ажалчыларын Мюнхенге болуп эрткен конференцияны киржикчилери боттарынын организациязынын 32 муң кежигүннериниң мурундан—дайынны белекенириниң аденауэржи политиканыга удур профвилелчи демиселдин бүгү-ле аргаларын ажалчыларын база-ла негээн. (СЭТА).

Тайбынның Пактызы дээш!

КОПЕНГАГЕН. Тайбың камгала-лынын дани комитетиниң меделеп турары болза: беш улуг күрүнелериниң арасынага Тайбынны Пактызын чарар дугайында Тайбынны Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын

адаанга амгы үеде Данияда ат салышкынын 151.026 чедип турар. Ат салышкынын чылдазы үргүлдүп чүлөп турар. (СЭТА).

Франция болза, Туниске «дешилгелиг хөгжүлдени» 70 чылдар тургузуунда тургузуп келген. Ол чуртун бойдуз байлаан оорлап, буданнап, коргунчуг ядараашкында чурттап турар чурттакчыларын мөлчүп турар. Чурттакчыларнын 84 хуузу бижик билбес. Чаш уругларнын өлүр чоруу дыка хөвей: оларнын 20 хуузу бир хар безин чөптейн чораш-ла ылавыла кырлы каап турар. Шыдажыр турар аргажок чок кылдыр базындырып, дарлаткан тунис улус болза, ол чорукка удурларын оралдажып турар. Эн ылангыра сөөлү үеде боттарынын хамаарышпас чоруу дээш, амыдыралды кижиге херелгетинер хандырылганы дээш француз мөлчүкчүлөргө удур оларны демисели онзазы-биле чидгеленип турар апарган.

Чурукта: шыдажыр аргажок аар-берге ажалга баксырап, шагыраан аныктар чурттаар чер чок болганда шуут-ла кудумчуга удуур ужурга таварышканын көргүскөн.

Англи эжелечилер Малайяда ынчаар аажылап турар

ЛОНДОН. Малайяның Куала-лан деп суурунга тырттырган чурукту англи солдаттан алгаш, «Дейли-Уоркер» солун варлаан. Ында малайя патриотун бажын одура кескеш, өрү көдүрүп алган турар англи солдатты тырттырып каан.

СЭТА-ның прессклишези.

СЭТА-ның прессклишези.